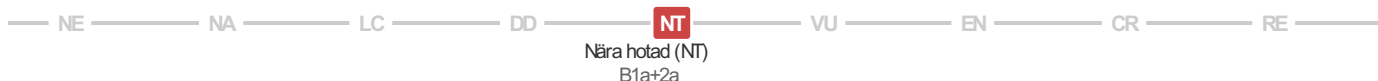

Nanogona polydesmoides

Kölfoting

Mångfotingar

Klass: Diplopoda (dubbelfotingar), **Ordning:** Chordeumatida (vinterdubbelfotingar), **Familj:** Craspedosomatidae (knöldubbelfotingar), **Släkte:** *Nanogona*, **Art:** *Nanogona polydesmoides* - kölfoting (Leach, 1814) **Synonymer:** *Polymicrodon polydesmoides* (Leach, 1814), *vinterdubbelfoting*

Kännetecken

Kölfoting är en upp till 21 mm lång, ljusbrun platt dubbelfoting med sidorna utdragna i skarpa kölar. Den liknar därvid till förväxling en plattdubbelfoting (familjen Polydesmidae) men skiljs lätt på att kroppen består av 29 segment utöver huvudet och ändsegmentet medan kroppen hos plattdubbelfotingar består av högst 19 segment. Jämfört med de sistnämnda är färgen även mer glänsande.

Utbredning och status

Nanogona polydesmoides upptäcktes så sent som 1989 i Sverige, i skogen i den s.k. landborgen, norr om Helsingborg i Skåne. 2012 hittades den även i Sofiero några km norr därom. Ett annat påstått fynd från Göteborg är antagligen felaktigt. Det kan inte uteslutas att förekomsten i Helsingborg är resultat av spridning med människan. Dock är lokalens miljöförhållanden mycket lika de biotoper där arten lever i Storbritannien, där den är utbredd och allmän. Därtill har det under senare tid visat sig att kölfoting finns på ett flertal lokaler i västligaste Norge. Den förekommer i övrigt i Belgien och Frankrike samt, som en annan underart, isolerat i norra Italiens alper. Utbredningen får betraktas som oceanisk och det kan inte uteslutas att arten förekommer t.ex. i kustbranter i Halland. Eftersom den har sin huvudaktivitet under höst-vår finns det risk att arten kan vara delvis förbisedd.

Ekologi

Kölfoting lever på skogsmark med lövskog av bok och diverse andra trädslag, gärna i kustnära branter. Den kan även påträffas i parker och trädgårdar. I Storbritannien hittas den också på kustnära öppenmarker. Den är vanligast i kalktrakter. Man påträffar den främst under stenar, trädlågor och träbitar men den lever även i förna och till stor del nere i sprickor och håligheter i marken. Arten är vinteraktiv och kan t.o.m. springa runt på frusen förna. Djuren blir könsmogna från september och framåt och åtminstone i Storbritannien lägger den ägg under perioden november till januari. Äggen läggs i ett tältformigt bo som honan spinner av silke. Ungarna kläcker under vintern varefter de tillväxer för att nå könsmognad påföljande höst.

Hot

Borttagande av död ved och kalhuggning är negativt för arten, liksom direkt bebyggelse och annan exploatering av marken. Landborgen i Helsingborg är ett populärt strövområde och alltför kraftigt tramp kan troligen vara negativt.

Åtgärder

Klarlägg artens status i landet genom riktade inventeringar av lämpliga lokaler i främst Skåne och Halland. Sådana inventeringar bör göras under vår och höst då arten är fullvuxen. Se i övrigt till att kända lokaler inte exploateras och att död ved inte plockas bort.

Litteratur

- Andersson, G., Djursvoll, P. & Scheller, U. 2008. Katalog över Nordens mångfotingar. *Entomologisk Tidskrift* 129: 173-190.
- Blower, J. G. 1985. *Millipedes. Synopses of the British Fauna* (New Series). No. 35. 242 s.
- Gärdenfors, U. 1994. *Nanogona polydesmoides*, en för Sverige ny dubbelfoting. *Fauna och flora* 86: 126-128.
- Meidell, B. A. 1975. Four diplopods new to Norway. *Norwegian Journal of Entomology* 22: 121-122.
- Meidell, B. A. 2005. Kölfoting, sid. 211. *Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Mångfotingar. Myriapoda*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Författare

Ulf Gärdenfors 2004. Rev. Göran Andersson 2014. © ArtDatabanken, SLU 2010.